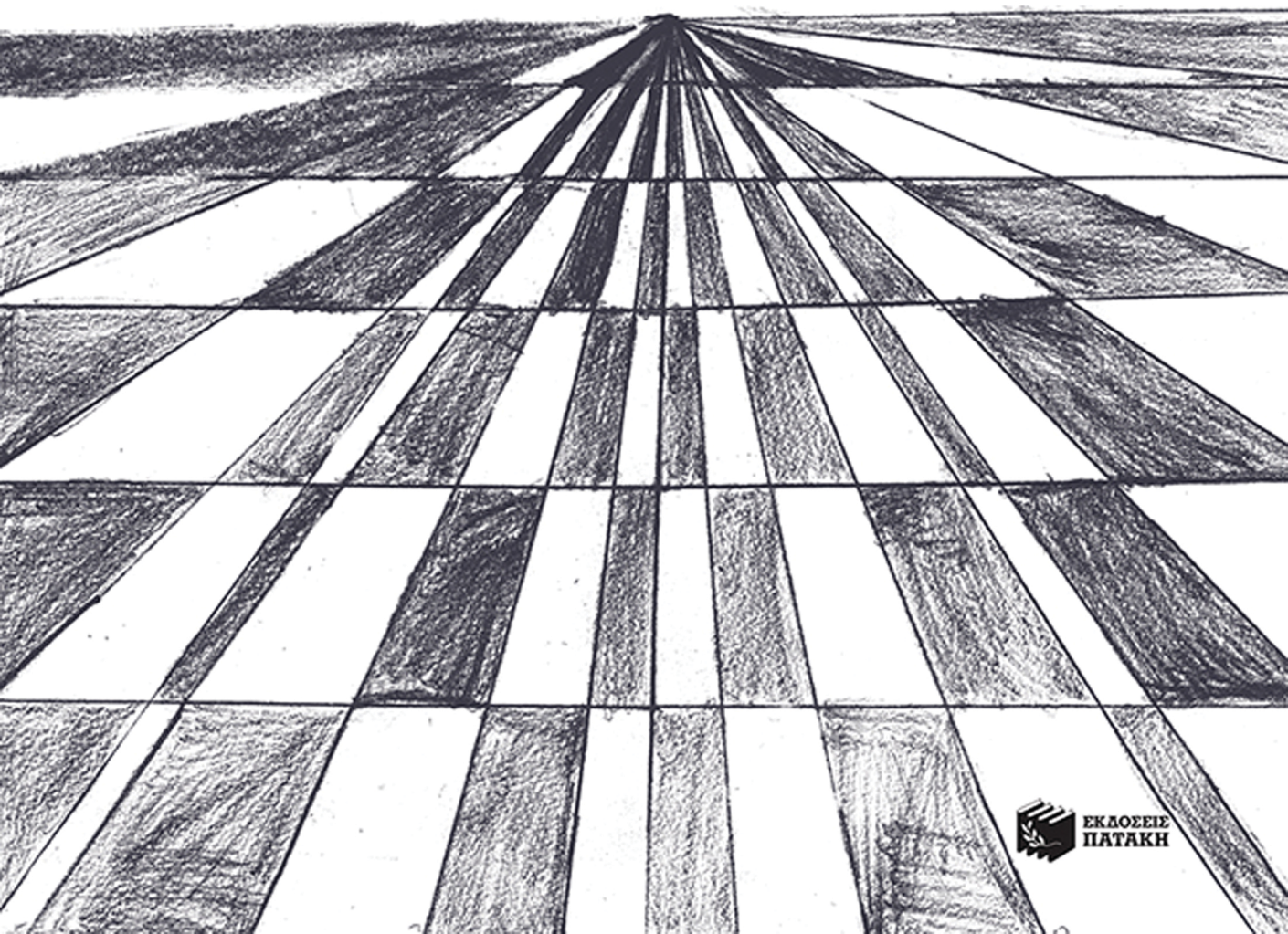

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΚΚΑΣ

*οι πύλες των οδών της ημέρας
και της νύχτας*

[ποίημα]

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΚΚΑΣ

Οι πύλες των οδών
της ημέρας και της νύχτας

Σ' ένα υπόστρωμα βαθύ, κάτω από το ομιχλώδες τοπίο των μορφών, των ιδεών και των λυρισμών, ψυχικές αναταράξεις, συγχύσεις και μεταπτώσεις κλονίζουν την υπόσταση του ανθρώπου σε στιγμές ακραίες και οριακές. Πρόσωπα, ήχοι και αποχρώσεις εξαφανίζονται και αναδύονται δυνάμεις εσώτερες, ανεξιχνίαστες και ανεξέλεγκτες: τότε ακούγεται σπαραχτικά η κραυγή του ανθρώπου ως αντίδραση και διαμαρτυρία στις πιέσεις ενός ασφυκτικού και παράλογου περιβάλλοντος, που καταρρακώνει την ατομική του υπόσταση και ισοπεδώνει τη συνείδησή του. Είναι η στιγμή της αποκάλυψης του εαυτού του ως μιας ιδιαίτερης οντότητας, η οποία διαρκώς παλεύει να ξεφύγει από το εφήμερο της ύπαρξής της, να αρθρώσει ένα λόγο στη σκηνή του κοσμικού δράματος, να αφήσει το δικό της στίγμα, να βρει διέξοδο σ' ένα διαφορετικό κόσμο: τον απέραντο κόσμο της ποίησης ως συμπαντικό φως ελευθερίας.

Να αγγίξεις τις ευαίσθητες χορδές της ανθρώπινης αισθαντικότητας, να ανακαλύψεις τη μεγάλη φαντασμαγορία της ψυχής, την ομορφιά της καρδιάς και το βαθύ του νου ακτινοβόλημα, να αποκωδικοποιήσεις τις αδιάκοπες αιωρήσεις ανάμεσα στο φυσικό και το φανταστικό, το τραγικό και το καθημερινό, το λογικό και το παράλογο, να ιχνηλατήσεις την ανθρώπινη φύση, που τείνει αιώνια προς το ιδεατό, αδιάκοπα το πλησιάζει μα ποτέ δεν το φτάνει·

να αφουγκραστείς τον ανυπότακτο άνθρωπο που δε θέλει να είναι έρμαιο των καιρών, που κοιτά τη μοίρα του στα μάτια, που αγωνιά να λυτρωθεί από τα δεσμά που τον περιβάλλουν και να βγει στον ανοιχτό ορίζοντα, για να βιώσει την κάθε στιγμή, όπως ο ίδιος θέλει, στο έπακρο, μέσα από μια κοπιώδη και μεγαλειώδη αυθυπέμβαση·

να αντιληφθείς την έννοια του χρόνου όχι στη γραμμική του διάσταση ως διαδοχή ή μετάβαση, αλλά ως αέναο ανάβλυσμα ενός σταθερού παρόντος, στο οποίο εμπεριέχονται το παρελθόν και το μέλλον. Ο χρόνος μετατρέπεται σε κύκλο, όπου τίποτα δεν ξεκινά από το μηδέν, τα πάντα επιστρέ-

φουν και για τα πάντα το τέλος είναι η αρχή τους, σαν το ποτάμι όπου τα νερά ρέουν και επιστρέφουν στις πηγές του. Πρόκειται για τη βίωση του χρόνου στην αχρονική του υπόσταση ως δύναμη λυτρωτική και ανατρεπτική, που υπερβαίνει την καθημερινότητα και καταργεί την ιστορία.

Αυτά σε καλεί να πράξεις το ανέσπερο φως που κρύβεται στα έγκατα της ύπαρξής σου. Για να το δεις, πρέπει να συναντήσεις τη θεά του Ελεάτη, να περάσεις από τις πύλες των οδών της ημέρας και της νύχτας, να ακολουθήσεις ένα δρόμο που δεν έχει κατεύθυνση, που δεν υπάρχει, και να αντιμετωπίσεις εχθρούς, που παραμονεύουν να σε σταματήσουν και να σ' εκτρέψουν απ' την πορεία. Θα φτάσεις τελικά ως την τελευταία πύλη, πίσω από την οποία κρύβεται η αλήθεια, ή θα επιλέξεις έναν άλλο προορισμό, που είναι συνάμα το τέλος και η αρχή του δρόμου που εσύ ο ίδιος δημιούργησες;

Αφετηρία του ποιήματος τα λόγια του Κίρκεγκορ: «Ο βαθμός της γνώσης μετριέται κατ' αναλογία προς το βαθμό της αυτογνωσίας. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, τότε όσο υψηλότερη η γνώση τόσο μεγαλύτερη η εξαφάνιση του είναι του ανθρώπου».

Πύλη 1
Στα δεσμά των ορίων

Μια υποχρέωση η ζωή, έστω μια δυνατότητα. Ένα στιγμιαίο πέρασμα, μια συμπαντική παρανομία, μια μετέωρη διαφυγή φωτός στο διηνεκές του σκότους. Πρόλαβα, εγώ ο Παρμενίδης ο Ελεάτης, και άνοιξα την πόρτα προς τα μέσα και

*στον περίφημο θεϊκό δρόμο προχώρησα
πάνω σε άρμα που το έσερναν
πυρίπνοα άλογα και γνωστικά,
μπροστά έτρεχαν οι κόρες του ήλιου
σπρώχνοντας με τα χέρια τους
τα πέπλα απ' το κεφάλι,
ώσπου φτάσαμε στις ολόχρυσες πύλες,
που τη νύχτα χωρίζουν απ' τη μέρα,*

*η Δίκη η τιμωρός το μάνταλο έσυρε
και τα πορτόφυλλα άνοιξαν διάπλατα,
εκεί η θεά με καλοδέχτηκε
και μου 'πε πως της απόλυτης αλήθειας
την ασάλευτη καρδιά θα φανερώσει
και τις γνώμες των θνητών,
που πίστη και αλήθεια δεν έχουν,*

κρατώντας με η θεά απ' το δεξί μου χέρι μού δείχνει τους δρόμους της νόησης, την Πειθώ και την Αγνωσία, και αυτά τα λόγια λέει:

*Το ον υπάρχει και δεν υπάρχει το μη ον,
το ον είναι αγέννητο και ανώλεθο,
ακέραιο και ατάρακτο,
αιώνιο και ατελεύτητο,
ούτε ήταν ούτε θα γίνει,
υπάρχει όλο μαζί,
ένα συνεχές,
γιατί το ον πλησιάζει και εφάπτεται στο ον,
μένοντας στο ίδιο μέρος
στον εαυτό του κείται
και παραμένει σταθερό,
γιατί η παντοδύναμη ανάγκη
δέσμιο το κρατάει
στα όρια που το περικλείουν,
μια τέλεια σφαίρα
γεμάτη τάξη και αρμονία,
που εκτείνεται ομοιόμορφα στα πέρατά του,*

μένει η θεά για λίγο σκεπτική και ξαφνικά προσθέτει:

*πάντα αυτό στο νου σου να 'χεις·
πως όλα είναι γεμάτα φως
και νύχτα σκοτεινή
ίσα και τα δύο,*

η θεά στέκεται συλλογισμένη, κοιτά προς τη γη του φωτός και αναφωνεί:
«*Sancte Socrates ora pro nobis*». Το βλέμμα της έπειτα στρέφει σε
μένα και αυτά τα λόγια ψιθυρίζει:

So Komm! Daß wir das Offene schauen,
Daß ein Eigenes wir suchen, so weit es auch ist,
όπως η θάλασσα παλεύει με τον εαυτό της
και δεν εξαντλεί την αγωνία και τα όνειρά της,
με μέριμνα και πάθος να επιλέξεις,
αν σε δρόμους στενούς ή πλατείς θα πορευτείς,
αν τη στιγμή ή την ψυχή θα απαρνηθείς·
και όταν ταξίδι αρχίσεις μακρινό
στο ξέφωτο να βγεις, τη θάλασσα θα δεις
να γίνεται ουρανός και ο ουρανός θάλασσα,
τους αθάνατους θνητούς θα συναντήσεις
και τους θνητούς αθάνατους· όμως
πρόσεξε, γιατί κρυμμένα πρόσωπα
να σε σταυρώσουν περιμένουν,

Πύλη 2
Η Σφαίρα

έναν κύκλο που έχει στο τέλος
την αρχή του, ένας ήλιος που
επανέρχεται στην ίδια θέση,
μια θάλασσα που εκβάλλει
στις πηγές της, ένας δρόμος που
απομακρύνεται, λοξοδρομεί, χάνεται
και επιστρέφει στον εαυτό του,

φως σκοτεινό με σκεπάζει δριμύ,
μ' ανυψώνει και με παρασέρνει
σε μια πορεία κοσμική
απ' την Ιωνία ως τη Μεγάλη Ελλάδα,
φως που αιώνια αναβλύζει
απ' το πνεύμα των άστρων και
απ' τη φωτιά της ύπαρξής μας,

